

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ НА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

Анотація. Виділено та розглянуто особливості організації обліку фінансових результатів на сільськогосподарських підприємствах. Проаналізовано особливості джерел їх формування та основних форм звітності, які беруть участь у визначенні фінансових результатів. Досліджено основні проблеми класифікації фінансових результатів.

Аннотация. Выделены и рассмотрены особенности организации учета финансовых результатов на сельскохозяйственных предприятиях. Проанализированы особенности источников их формирования и основные формы отчетности, которые принимают участие в определении финансовых результатов. Исследованы основные проблемы классификации финансовых результатов.

Annotation. The features of accounting financial results on farms were identified and discussed. The peculiarities of the sources of their formation and basic reporting forms that are involved in determining financial results were analyzed. The basic problems of classification of financial results were studied.

Ключові слова: фінансові результати, сільськогосподарське підприємство, організація обліку, прибуток, збиток, доходи, витрати.

Перетворення економіки України потребують від вітчизняних підприємств підвищення ефективності їх діяльності, вдосконалення організації їх обліку. Основу фінансово-економічного розвитку та стабільність сільськогосподарського підприємства забезпечує фінансова незалежність, яка сприяє позитивному фінансовому результату діяльності, а саме отриманню прибутку. Тому облік фінансових результатів, зокрема, як найважливішої складової інформаційної системи підприємства, потребує великої уваги з боку організації обліку. Оскільки порядок формування фінансових результатів на сільськогосподарських підприємствах має свої особливості, то це вимагає ґрунтовних наукових досліджень у вирішенні певних проблем.

Досить вагоме значення даного питання було висвітлено в різноманітних працях як вітчизняних, так і зарубіжних авторів, а саме: Білухи М. Т., Бородкіна О. С., Бутинця Ф. Ф., Валуєва Б. І., Вериги Ю. А., Голова С. Ф., Замули І. В., Кірейцева Г. Г., Кужельного М. В., Ластовецького В. О., Литвина Ю. Я., Лінника В. Г., Новодворської В. В., Ночовної Ю. О., Правдюк Н. Л., Прохара Н. В., Пушкаря В. В., Самоїна Л. В., Сопка Л. К., Сук В. О., Д. Террі, Теслюка В. М., Дж. Фостера, Хендриксена Е. С., Чорної О. С., Шевчука М. С., І. Й. Яремка та ін. [1 – 5].

Мета дослідження – розкрити основні особливості організації обліку фінансових результатів на сільськогосподарських підприємствах.

Завдання дослідження – розкрити сутність фінансових результатів; визначити основні особливості та проблеми в організації обліку фінансових результатів сільськогосподарських підприємств.

Об'єкт дослідження – діяльність сільськогосподарських підприємств.

Предмет дослідження – система обліку фінансових результатів.

Рівень ефективності господарської діяльності будь-якого підприємства характеризують саме фінансові результати, які одержуються внаслідок діяльності. Ними можуть бути як прибутки, так і збитки. Фінансовий результат – це збільшення (або зменшення) вартості власного капіталу підприємства, що утворюється у процесі його підприємницької діяльності за звітний період [1]. Україна становить аграрну державу, яка має високий потенціал для розвитку сільського господарства. Головною метою діяльності сільськогосподарських підприємств є забезпечення постійно зростаючих потреб населення у продуктах харчування, що потребує постійного нарощення обсягів виробництва.

У даній галузі існують свої особливості організації обліку фінансових результатів (рисунок).

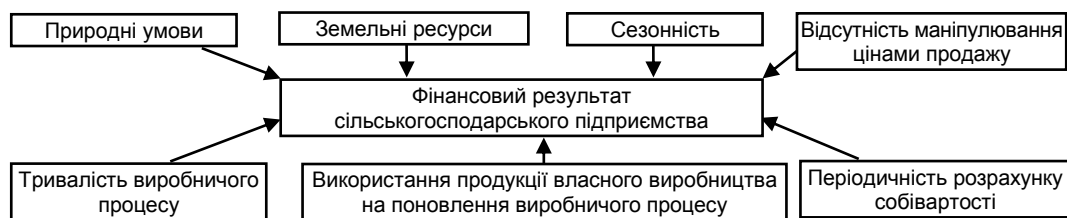

Рис. Фактори впливу на формування фінансового результату

Основною особливістю сільськогосподарського виробництва є земля, що вважається головним і незамінним засобом виробництва, тоді як у промисловості вона є тільки територією, місцем розміщення підприємства і на виробничий процес не впливає. Земельні ресурси не підлягають амортизації, а тому прямо не впливають на ведення обліку фінансових результатів. При розумному використанні вони не зношуються, а навпаки, підвищують свою родючість, визначають рівень урожайності сільськогосподарських культур, тому впливають на фінансовий результат опосередковано.

Щодо собівартості сільськогосподарської продукції, то вона обчислюється не щомісяця, а один раз на рік, що впливає на формування фінансового результату.

Тривалість виробничого циклу вимагає організації обліку витрат на виробництво готової продукції не лише за культурами чи їх окремими групами або за видами тварин, а й за окремими процесами і навіть видами робіт (посів, догляд за посівами). Також сезонність і тривалість виробничого процесу в сільському господарстві зумовлює сповільнення обігу обігових коштів і нерівномірне їх використання протягом року. Через це потреба в обігових коштах протягом року неоднакова: у періоди року, не пов'язані з виконанням сільськогосподарських робіт, вони потрібні тільки для утримання худоби та приміщень, під час посіву й виконання польових робіт потреба в них різко зростає і зумовлює необхідність користування кредитами банку, що впливає на організацію обліку фінансових результатів.

Ще однією особливістю є витрачання сільськогосподарськими підприємствами частини продукції власного виробництва на поновлення процесу виробництва (зібране насіння використовується як посадковий матеріал).

Доцільно виділити, як ще один фактор впливу на формування фінансових результатів сільськогосподарських підприємств, діяльність останніх в умовах конкуренції та орієнтованість на споживача, збут значної частини продукції державі, що звужує можливості маніпулювання продажними цінами. Це дуже важливо, тому що сільськогосподарські підприємства зацікавлені у зниженні собівартості для того, щоб утриматися на ринку та отримати прибуток. Але слід зауважити, що попит населення та переробних підприємств на сільськогосподарську продукцію не залежить від цін, а тому буде забезпечений навіть за умови підвищення продажної ціни на сільськогосподарську продукцію.

Багато уваги як в іноземній, так і у вітчизняній літературі присвячено дослідженню проблем класифікації фінансових результатів. У Плані рахунків бухгалтерського обліку визначається фінансовий результат діяльності від: основної діяльності (субрахунок 791); фінансових операцій (субрахунок 792); іншої звичайної діяльності (субрахунок 793); надзвичайних подій (субрахунок 794). Дана класифікація має свої недоліки, а саме: на субрахунках 791 "Результат основної діяльності" та 792 "Результат фінансових операцій" об'єднані по два види діяльності підприємства. На субрахунку 791 – основна та інша операційна діяльність, а на субрахунку 792 – фінансова та інвестиційна діяльності [2].

Фінансовий результат від основної діяльності сільськогосподарських формувань складається з [3]:

фінансового результату від первісного визнання сільськогосподарської продукції та додаткових біологічних активів;

фінансового результату від зміни справедливої вартості біологічних активів на дату балансу, оцінка яких здійснюється за справедливою вартістю за вирахуванням витрат на місці продажу;

фінансового результату від реалізації запасів сільськогосподарської продукції та біологічних активів, оцінка яких здійснюється за справедливою вартістю, зменшеною на очікувані витрати на місці продажу, розрахованого як різниця доходу від реалізації та собівартості (балансової вартості) запасів;

фінансового результату від зміни справедливої вартості.

Аналітичний облік фінансових результатів сільськогосподарських підприємств доцільно організувати за запропонованими субрахунками рахунку 79 "Фінансові результати" з деталізацією за аналітичними рахунками по окремих галузях сільського господарства. Обчислення прибутку (збитку) в розрізі галузей сільськогосподарського виробництва є необхідним для прийняття як оперативних, так і стратегічних управлінських рішень. Визначення фінансового результату за видами продукції, робіт або послуг забезпечить керівництво підприємства інформацією про найбільш вигідні для вирощування культури (надані послуги) та внесок кожного виду продукції (послуг) у покриття витрат підприємства. В основу виділення аналітичних рахунків у розрізі джерел формування фінансових результатів за видами іншої операційної, фінансової та інвестиційної діяльності покладено принцип релевантності, оскільки результат від реалізації й від операцій володіння залежить від підприємства, тоді як результат діяльності від зміни цін та від інших операцій – від дії чинників об'єктивного характеру, що важливо для поточного контролю фінансових результатів. Деталізація інформації про прибуток (збиток) від надзвичайних подій буде доцільною керівництву при визначенні джерел покриття понесених витрат [4].

Для визначення фінансових результатів діяльності на сільськогосподарському підприємстві заповнюються такі Реєстри, як: ф. 11.1 с.-г. та 11.2 с.-г. (під час безготівкових рахунків), і 11.3 с.-г. (під час реалізації за готівку), далі переносяться до Відомості аналітичного обліку реалізації ф. 11.4 с.-г., що відкривається на місяць, а потім упродовж року накопичуються у Книзі аналітичного обліку реалізації ф. 11.5 с.-г., 2- ферм; 21-заг (річна) Реалізація сільськогосподарської продукції за рік; 50-сг Основні економічні показники роботи сільськогосподарських підприємств за рік [5].

Таким чином, вагоме значення в успішності виробничої сільськогосподарської діяльності відіграє ефективність організації обліку фінансових результатів. Виділення основних факторів, які сприяють формуванню фінансових результатів на сільськогосподарському підприємстві, допоможе зрозуміти важливість цього процесу, від якого залежить життєдіяльність конкретних суб'єктів господарювання. А вдосконалення в класифікації фінансових результатів може полегшити обліковий процес на підприємствах.

Наук. керівн. Писарчук О.В.

екрану. 2. Самоін Л. В. Проблеми класифікації фінансових результатів та шляхи їх вирішення [Електронний ресурс] / Л. В. Самоін. – Режим доступу : http://library.donntu.edu.ua/fem/vip91/91_07.pdf. – Назва з екрану. 3. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 30 "Біологічні активи" від 18.11.2005 р. № 790 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1456-05>. – Назва з екрану. 4. Прохар Н. В. Облік доходів, витрат і фінансових результатів: проблеми теорії та практики [Електронний ресурс] / Н. В. Прохар, Ю. О. Ночовна. – Режим доступу : <http://dspace.uccu.org.ua/bitstream/123456789/421/1/Титул.pdf>. – Назва з екрану. 5. Теслюк В. М. Проблеми бухгалтерського обліку та звітності аграрних підприємств [Електронний ресурс] / В. М. Теслюк. – Режим доступу : http://archive.nbu.gov.ua/portal/chem_biol/Vsnau/2010_2/23Tesluk.pdf. – Назва з екрану.